

Skipulagsstofnun
Borgartún 7b
105 Reykjavík

15. apríl 2025
UOS2503027/A.P.

Efni: Umsögn – Umhverfismatsskýrsla – Breyting á afmörkun eldissvæða og aukning lífmassa – Arnarlax ehf. Arnarfirði

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar dags. 3. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfis- og orkustofnunar um ofangreinda umhverfismatsskýrslu.

Framkvæmdarlýsing

Arnarlax ehf. (hér eftir nefnt rekstraraðili) áformar frekari uppbyggingu laxeldis í Arnarfirði með því að breyta afmörkun eldissvæða sinna við Hlaðsbót, Kirkjuból, Hringsdal, Tjaldanes og í Fossfirði og auka hámarkslífmassa eldisins um allt að 4.500 tonn. Rekstraraðili hefur nú þegar tvö starfsleyfi fyrir sjókvíaeldi í Arnarfirði, annars vegar leyfi á svæðunum Haganesi, Steinanesi, Tjaldaneseyrum, Hlaðsbót, Hringsdal og Kirkjubóli fyrir samtals allt að 10.000 tonna lífmassa á hverjum tíma og hins vegar leyfi fyrir allt að 4.500 tonna hámarksframleiðslu á hverjum þremur árum í Fossfirði. Með fyrirhugaðri breytingu verður lífmassi rekstraraðila í Arnarfirði að hámarki 16.000 tonn á hverjum tíma.

Umsögn

Umhverfis- og orkustofnun bendir á að Umhverfisstofnun, annar tveggja forvera Umhverfis- og orkustofnunar, veitti umsögn um matsáætlun framkvæmdarinnar þann 26. maí 2023.¹ Rekstraraðili hefur að mestu leyti brugðist við athugasemdum stofnunarinnar en stofnunin vill þó benda á og árétta eftirfarandi þætti.

Fallið hefur verið frá því að nota ásætuvarnir sem innihalda kopar eins og kynnt var í matsáætlun. Nú áætla rekstraraðili að nota svokallaða HDPE nótapoka sem innihalda ekki kopar. Umhverfis- og orkustofnun bendir á að ásætuvarnir með kopar eru ekki einu gróðurvarnarefni sem geta haft neikvæð áhrif á strandsjóinn og lífríki hans. Stofnunin telur umfjöllun um ásætuvarnir ekki fullnægjandi í umhverfismatsskýrslunni og bendir rekstraraðila

¹ [Umsögn Umhverfisstofnunar um matsáætlun framkvæmdarinnar](#)

á að tilkynna stofnuninni um breytingu á ásætuverörn áður en ný ásætuverörn er tekin í notkun svo stofnunin geti metið hvort þörf sé á sérstakri heimild fyrir notkun hennar.

Umhverfis- og orkustofnun bendir á að það áhrifamat á strandsjávarvatnshlot sem umhverfismatsskýrslan byggir á og fylgir í viðauka 1 byggir á eldra umhverfismati (frá árinu 2015) og miðar við að full framléiðsla sé 10.000 tonn. Stofnunin getur því ekki tekið afstöðu til áhrifamatsins í umsögn þessari. Áður en stofnunin getur tekið ákvörðun um útgáfu á breyttu starfsleyfi þarf uppfært áhrifamat á vatnshlotið Arnarfjörð (101-1384-C) að liggja fyrir. Áhrifamatið skal vinna samkvæmt útgefnum leiðbeiningum stofnunarinnar.²

Enn fremur bendir Umhverfis- og orkustofnun á að í samræmi við grein 5.1 í núgildandi starfsleyfum rekstraraðila er gerð krafa um að rekstraraðili vakti helstu umhverfisþætti í nágrenni kvíanna. Sú vöktun er í samræmi við umfang losunar fyrirtækisins og í þeim tilgangi að meta það álag á umhverfið sem starfsemin veldur. Rekstraraðili á að skila inn vöktunarskýrslu árlega sem byggir á vöktunaráætlun sem hefur verið samþykkt af Umhverfis- og orkustofnun. Einnig skal vakta dreifingu á losun mengunarefna í viðtaka og vistfræðilegar afleiðingar hennar, svo sem varðandi kalkþörungum og meta umhverfisástand sjávarbotns. Stofnunin bendir á að vöktunaráætlunin skal jafnframt taka til vöktunar á þeim líffræðilegu og efnafræðilegu gæðapáttum sem notaðir eru til að meta ástand strandsjávarhlota og stofnunin metur fullnægjandi. Ákvæði um mengunarvarnir og hvíld eldissvæða eru í starfsleyfi Umhverfis- og orkustofnunar og kröfur í vöktunaráætlun taka m.a. til uppsöfnunar lífrænna efna undir eldiskvíum og eru settar með það markmið að draga úr áhrifum af sjókvíaldinu að einhverju leyti.

Að mati Umhverfis- og orkustofnunar eru helstu umhverfisáhrif starfseminnar uppsöfnun lífrænna efna á sjávarbotni undir og við kvíar eldisins. Fram kemur í skýrslunni að með breytingunni muni umfang aukast um 4.500 tonn og fóðurmagn um 6.000-8.000 tonn. Áætluð fóðrun á ári mun því aukast úr 15.800 tonnum í allt að 23.800 tonn. Ætlunin er að stækka fimm af sjö svæðum nær miðju fjarðarins svo dýpi undir þeim eldissvæðum sem taka breytingum mun aukast. Umhverfis- og orkustofnun telur að með breytingunni kunni uppsöfnun lífrænna efna í djúplagi fjarðarins að aukast en telur að með nægri hvíld eldissvæða byggðri á niðurstöðum vöktunar í rauntíma megi lágmarka áhrifin. Skipting Hafrannsóknastofnunar á Arnarfirði í eldissvæði á grundvelli burðarþols gerir ráð fyrir að eldissvæðin nái ekki út á mikið dýpi. Það er gert til að uppfylla forsendu um að helmingur úrgangs lendi í botnlaginu. Rekstraraðili leggur fram mótvægisáðgerð sem felst í því að skipuleggja staðsetningu eldiskvína þannig að samanlagt sé aðeins helmingur þeirra yfir djúplagi. Stofnunin telur að bera þurfi undir Hafrannsóknastofnun hvort fyrirkomulagið sé í samræmi við útgefið burðarþolsmat. Umhverfis- og orkustofnun bendir á að fylgjast þarf vel með styrk sýrefnis í botnlagi fjarðarins.

² [Leiðbeiningar um gerð áhrifamats fyrir vatnshlot.](#)

Náttúrulegar aðstæður í Arnarfirði takmarka vatnsskipti sem veldur því að styrkur súrefnis lækkar sem haft getur áhrif á botndýralíf. Samkvæmt skýrslu Hafrannsóknastofnunar³ frá nóvember 2024 gefa niðurstöður rannsóknarleiðangurs sem farið var í 2018 ekki tilefni til að fullyrða að fiskeldi hafi neikvæð áhrif á fjarsvæðum eldissvæðanna. Vöktunargögn⁴ rekstraraðila gefa þó til kynna nokkuð lífrænt álag á svæðinu, þ.e. í grennd við kvíar (nærsvæði).

Umhverfis- og orkustofnun bendir á að í starfsleyfi fyrir starfseminni er ákvæði þess efnis að stofnunin geti einhliða frestað útsetningu seiða sé það mat stofnunarinnar að niðurstöður vöktunar bendi til þess að umhverfisaðstæður séu óhagstæðar á eldissvæði. Umhverfis- og orkustofnun bendir jafnframt á að skoða þurfi þann valmöguleika að takmarka lífmassa eftir svæðum bæði til að draga úr áhrifum eldisins á djúplag þar sem það á við og einnig ef vöktun bendir til að sé að álag sé að aukast á ákveðnum svæðum.

Að lokum telur Umhverfis- og orkustofnun ekki ljóst hvort breyting á afmörkun eldissvæða sé í samræmi við strandsvæðisskipulag Vestfjarða og beinir því til Skipulagsstofnunar að meta hvort breyta þurfi afmörkun reita sem skipulagðir hafa verið undir staðbundna nýtingu. Að auki þarf mat viðeigandi fagstofnana á áhættumati siglinga fyrir öll svæðin að liggja fyrir áður en hægt er að veita leyfi fyrir breytingunum.

Virðingarfyllst,

Agnes Þorkelsdóttir

sérfræðingur

Edda Sigríður Freysteinsdóttir

sérfræðingur

³ [Botndýralíf og umhverfisþættir í Arnarfirði og Ísafjarðardjúpi](#)

⁴ [Umhverfisstofnun | Arnarlax, Arnarfirði](#)